

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3CdoR/7/2025
Identifikačné číslo spisu:	1225200059
Dátum vydania rozhodnutia:	25.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1225200059.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci umiestnenej K. Q., narodenej S., zastúpenej advokátskou kanceláriou Prachová & Pobijak, s.r.o., Bratislava, Pribinova 20, za účasti zdravotníckeho zariadenia Univerzitnej nemocnice Bratislava, Nemocnica Staré Mesto, Bratislava, Mickiewiczova 13, o prípustnosti prevzatia do zdravotníckeho zariadenia, vedenej na Mestskom súde Bratislava II pod sp. zn. 9Pu/2/2025, o dovolaní umiestnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 24. februára 2025 sp. zn. 13CoPs/4/2025, takto

rozhodol:

Uznesenie odvolacieho súdu z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Dňa 9. januára 2025 doručila Univerzitná nemocnica Bratislava, Nemocnica Staré Mesto, Bratislava, Mickiewiczova 13, psychiatrická klinika LF UK a UNB (ďalej len „zdravotnícke zariadenie“) Mestskému súdu Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“, „okresný súd“) písomné hlásenie o tom, že v uvedený deň prijali pacientku K. (ďalej len „umiestnená“) do ich zdravotníckej starostlivosti bez jej súhlasu.

1.1. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 9Pu/2/2025-15 z 14. januára 2025 vyslovil, že prevzatie umiestnenej do zdravotníckeho zariadenia bolo prípustné (výrok I.) a žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II.). Súd prvej inštancie aplikujúc ustanovenia § 258 ods. 1, 2, § 260 ods. 1 až 3, § 261, § 262 ods. 1 až 3, § 263, § 264, § 265 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“), ustanovenia § 6 ods. 4, 9 § 9 ods. 4 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „ZoZS“) a článku 17 ods. 6 ústavného zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) dospel k záveru, že v danom prípade sú splnené zákonné podmienky prípustnosti prevzatia umiestnenej do zdravotníckeho zariadenia. Súd prvej inštancie konštatoval, že vykonal dokazovanie vzhľadnutím pacientky, oboznámením sa s názorom ošetrojúceho lekára, zdravotnou dokumentáciou pacientky a uzavrel, že je nutné stabilizovať zdravotný stav pacientky, nastaviť jej adekvátnu liečbu, čo bolo možné len hospitalizáciou umiestnenej v zdravotníckom zariadení, pričom hospitalizácia a liečba bola nevyhnutná v záujme ochrany jej zdravia.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením č. k. 13CoPs/4/2025-33 z 24. februára 2025 uznesenie súdu prvej inštancie po podaní odvolania umiestnenej potvrdil. Dôvodil, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, vec správne právne posúdil. Odvolacie námietky umiestnenej vyhodnotil ako neopodstatnené.

2.1. V odseku 8. odôvodnenia rozhodnutia odvolací súd uviedol, že z obsahu spisu odvolací súd zistil, že umiestnenú dňa 9. januára 2024 o 11:02 hod. priviezla RZP z ambulancie psychiatricky G.. G. s odporúčaním na hospitalizáciu aj bez súhlasu pacientky pre významnú dekompenzáciu stavu v zmysle manického syndrómu do zdravotníckeho zariadenia - Univerzitetnej nemocnice Bratislava, Pažitkova 4, 821 02 Bratislava, pracovisko Nemocnica Staré Mesto, Mickiewiczova 13, 813 69 Bratislava, Psychiatrická klinika LF UK a UNB. Dňa 9. januára 2024 o 12:09 hod. oznámila Psychiatrická klinika LF UK a UNB (elektronicky) Mestskému súdu Bratislava II prevzatie K. Q. bez jej informovaného súhlasu. Na základe tejto skutočnosti, súd prvej inštancie uznesením č. k. 9Pu/2/2025-5 zo dňa 9. januára 2025, začal vo veci konanie z úradnej povinnosti v konaní v súlade s procesnými pravidlami vypočul tak umiestnenú, ako i ošetrojúceho lekára G.. L. R., ktorá u umiestnenej diagnostikovala bipolárnu afektívnu poruchu v manickej epizóde s psychotickými príznakmi. Umiestnenú po jej poučení o jej procesných právach a povinnostiach (postupom podľa § 258 CMP) vylúchol (postupom podľa § 260 ods. 1 a 2 CMP) a vykonal dokazovanie prijímacou správou ošetrojúcej lekárky G., psychiatricky z 9. januára 2025. Následne na základe vykonaného dokazovania vo veci meritórne rozhodol odvolaním napadnutým uznesením v zákonom stanovenej lehote postupom podľa § 262 CMP. Takýto procesný postup súdu prvej inštancie odvolací súd hodnotí za zákonný. Záverom odôvodnenia rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že odvolací súd vzhľadom na stanovenú diagnózu a prejavy správania sa umiestnenej v čase jej hospitalizácie nemal dôvod pochybovať o objektívnom stanovisku odborného lekára a o potrebe hospitalizácie umiestnenej, na ktorom súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie. Na správnosti takéhoto záveru súdu prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu nemení nič ani nepodložená námietka umiestnenej, že G. je spriahnutá s bratom vyšetrovanej.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala umiestnená (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „CSP“). Podľa názoru umiestnenej jej súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Dovolaciemu súdu navrhla, aby zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie.

3.1. Podľa umiestnenej uznesenie odvolacieho súdu nebolo dostatočne odôvodnené, keď nie je zrejmé z odôvodnenia rozhodnutia, kto vykonal výsluch dovolateľky. Poukázala na skutočnosť, že je neprípustné rozhodovať o tak závažnom zásahu do slobody človeka, akým je obmedzenie osobnej slobody, len „od stola“ a zároveň uviedla, že cieľom výsluchu je zistenie názoru umiestnenej osoby priamo na základe vnemov sudcu. V prípade, ak súd vykoná len vzhľadnutie, je potrebné, aby si sudca na základe priameho kontaktu s umiestnenou vytvoril úsudok nielen o možnostiach výsluchu ale aj o schopnosti umiestnenej osoby chápať obsah uznesenia súdu o prípustnosti prevzatia do zdravotníckeho zariadenia, pričom v týchto súvislostiach poukázala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) sp. zn. III. ÚS 199/2020, v ktorom sa ústavný súd venoval účelu konania a rozhodovania o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení.

4. K dovolaniu umiestnenej sa zdravotnícke zariadenie nevyjadrilo.

5. Zdravotnícke zariadenie podaním doručeným okresnému súdu 25. februára 2025 (č. l. 47 spisu) okresnému súdu oznámilo, že pacientka bola prepustená do ambulantnej starostlivosti 31. januára 2025, nakoľko zanikol dôvod pre pokračovanie v hospitalizácii bez súhlasu pacientky.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“, „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 CSP) osoba oprávnená na podanie dovolania, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie

umiestnenej je dôvodné.

7. Na konanie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení, ktoré sa od 1. júla 2016 prejednávajú a rozhodujú podľa CMP, sa v zmysle ustanovenia § 2 ods. 1 CMP použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Konanie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení je upravené v treťom diele CMP, a to v ustanoveniach § 252 až § 271 CMP. Zdravotnícke zariadenie, v ktorom je osoba umiestnená z dôvodov uvedených v osobitnom predpise, je povinné oznámiť súdu do 24 hodín prevzatie umiestneného bez jeho informovaného súhlasu. Oznamovaciu povinnosť má zdravotnícke zariadenie aj vtedy, ak umiestnený svoj informovaný súhlas odvolá, a to do 24 hodín od odvolania informovaného súhlasu (§ 253 ods. 1 CMP). Umiestneného súd poučí o jeho procesných právach a povinnostiach, najmä o práve zvoliť si zástupcu. Poučenie podľa odseku 1 súd uskutoční spôsobom, ktorý zohľadňuje zdravotný stav umiestneného (§ 258 ods. 1, 2 CMP). Súd umiestneného vysluchne. Výsluch umiestneného súd uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takom prípade umiestneného vzhliadne. Ak o to požiada umiestnený, vyslúchne ho súd vždy (§ 260 ods. 1 až 3 CMP). Hmotnoprávne podmienky na obmedzenie osobnej slobody bližšie ustanovuje zákon, konkrétne § 6 ods. 9 písm. d) ZoZS, podľa ktorého informovaný súhlas sa nevyžaduje v prípade ambulantnej starostlivosti alebo ústavnej starostlivosti, ak ide o osobu, ktorá v dôsledku duševnej choroby alebo s príznakmi duševnej poruchy ohrozuje seba alebo svoje okolie, alebo ak hrozí vážne zhoršenie jej zdravotného stavu. Bez súhlasu možno do zdravotníckeho zariadenia prevziať osobu, ktorá v dôsledku duševnej choroby alebo s príznakmi duševnej poruchy ohrozuje seba alebo svoje okolie. Úlohou súdu v detenčnom konaní má byť zistenie toho, či osoba prevzatá do zdravotníckeho zariadenia trpí duševnou chorobou alebo má jej príznaky a ohrozuje seba alebo svoje okolie. Táto požiadavka je v zásade zhodná s požiadavkou, ktorá vyplýva z čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a ktorá je bližšie vyjadrená v tzv. Winterwerpových kritériách (v týchto súvislostiach pozri aj odsek 14 nálezu ÚS SR sp. zn. III. ÚS 199/2020 z 9. marca 2021).

8. Dovolateľka v dovolaní namietala, že postupom súdov nižších inštancií jej bolo odňaté právo na spravodlivý proces v zmysle písm. f) CSP. Vadu podľa § 420 písm. f) CSP vzhľadla v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia, konkrétne v tom, že z obsahu rozhodnutí konajúcich súdov nie je zrejme spôsob konania výsluchu (vzhliadnutia) umiestnenej podľa § 260 CMP.

9. Najvyššie súdne authority konštantne judikujú, že pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa stranám znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (rozhodnutie ÚS SR sp.zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Cdo/140/2019 alebo sp. zn. 4Cdo/120/2019).

10. Dovolací súd považuje oboznamujúc sa s obsahom spisu dovolacie námietky umiestnenej za dôvodné, pričom dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu nespĺňa kritériá pre zákonné odôvodňovanie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Z obsahu spisu ako aj z odôvodnení rozhodnutí konajúcich súdov je zrejme, že vo svojich rozhodnutiach súdy nižších inštancií vychádzali primárne z obsahu lekárskej správy ošetrojúcej lekárky umiestnenej. Ani dovolací súd nemá dôvod pochybovať o objektivite a dôveryhodnosti tohto v detenčnom konaní vykonanom kardinálnom dôkaznom prostriedku. Dovolací súd vzhľadom na dovolacie námietky umiestnenej vychádzajúc z odseku 8 odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, (procesný postup súdu prvej inštancie bol zákonný...umiestnenú po jej poučení o jej procesných právach a povinnostiach (postupom podľa § 258 CMP) vyslúchol (postupom podľa § 260 ods. 1 a 2 CMP), musel konštatovať vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, nakoľko obsah odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nekorešponduje s obsahom spisu. Z obsahu formulárov označené ako zápisnica o vypočutí ošetrojúceho lekára (č. l. 6-7 spisu), zápisnica o vypočutí pacienta (č. l. 8-9 spisu) bez splnenia požiadavky zákonných obsahových náležitostí zápisníc (§ 53 v

spojení s ustanovením § 52 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špecializovaný trestný súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov, ďalej len „vyhláška č. 543/2005 Z. z.“) nie je možné verifikovať naplnenie zákonných pravidiel pre výsluch účastníka (umiestnenej, ošetrojúcej lekárky) konania konajúcim súdom upravujúcich v ustanoveniach § 195 CSP a § 260 CMP, tak ako to uviedol odvolací súd v pertraktovanom odseku svojho rozhodnutia. V týchto súvislostiach je potrebné zdôrazniť, že z § 98 ods. 1 CSP vyplýva, že o procesných úkonoch, pri ktorých súd koná so stranou alebo vykonáva dokazovanie, sa vyhotovuje záznam technickým zariadením určeným na zaznamenávanie zvuku (§ 56 vyhláška č. 543/2005 Z. z.) a z § 99 ods. 1 CSP vyplýva, že ak to súd považuje za vhodné a účelné, spisuje sa o procesných úkonoch aj zápisnica. Vyhotovenie zvukového záznamu má obligatórny charakter a vyhotovenie zápisnice je fakultatívne, prenechané na úvahu súdu ohraňujúcej pojmami vhodnosti a účelnosti. Zvukový záznam (poznámka na č. 1. 9 spisu), ktorý mal byť uchovaný na nosiči dát a pripojený k súdnemu spisu alebo v súdnom spise urobená poznámka, kde je zvukový záznam uložený, nie je súčasťou súdneho spisu, nenachádza sa ani v elektronickom súdnom spise. Z obsahu spisu sa preto vzhľadom na uvedené dovolaciemu súdu javí, že obmedzenie osobnej slobody umiestnenej a následne konanie o vyslovení prípustnosti prevzatia umiestnenej do zdravotníckeho zariadenia nebolo vedené v súlade so zákonom a došlo k dovolateľkou namietanému porušeniu procesného postupu (v týchto súvislostiach pozri aj odsek 11 nálezu ÚS SR sp. zn. III. ÚS 199/2020 z 9. marca 2021). V detenčnom konaní zákon ukladá súdu povinnosť vyslychnúť osobu umiestneného, pričom cieľom výsluchu je vo všeobecnej rovine garantovať tejto osobe všetky jednotlivé zložky práva na spravodlivý proces a vyvážiť nerovné podmienky pri ich uplatnení. Súčasným cieľom výsluchu nie je len zistenie názoru umiestnenej osoby, a to priamo na základe vnemov sudcu, ale aj splniť si manudukčnú povinnosť a poučiť umiestnenú o jej procesných právach a povinnostiach, najmä o práve zvoliť si zástupcu zohľadňujúcu pritom jej zdravotný stav (§ 258 ods. 1, 2 CMP). Poučenie o procesných právach a povinnostiach je jednou zo záruk zákonnosti a naplnením práva na prístup k súdu. Ak má konajúci súd za to, že výsluch umiestnenej by bol na ujmu jej zdravotného stavu, môže od výsluchu upustiť a umiestnenú vzhliadnuť, ak by umiestnená o výsluch nepožiadala (§ 260 ods. 1 až 3 CMP). Obligatórnosťou priamej a bezprostrednej komunikácie s osobou na jej žiadosť sa sleduje vytvorenie procesného priestoru pre vyjadrenie sa k veci a možnosti ovplyvniť priebeh konania a rozhodnutie súdu. V týchto súvislostiach dovolací súd poukazuje na uznesenie NS SR z 30. mája 2022, sp. zn. 2Cdo/154/2021, zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 57/2022, v zmysle ktorého ak výsluch resp. vzhliadnutie umiestneného v zmysle § 260 Civilného mimosporového poriadku neboli realizované sudcom, ale vyšším súdnym úradníkom, túto procesnú vadu nie je možné konvalidovať výsluchom vykonaným dodatočne, po uplynutí zákonnej 5-dňovej lehoty v zmysle § 262 Civilného mimosporového poriadku (m. m. uznesenie NS SR z 23. mája 2023, sp. zn. 1CdoR/4/2023). Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejmé, či sa zaoberal skutočnosťou, či okresný súd postupoval zákonne, naznačeným procesným postupom.

11. Vychádzajúc z vyššie uvedenej argumentácie dovolací súd uvádza, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je potom nielen prípustné, ale aj dôvodné a je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúci za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP). Odvolací súd v ďalšom konaní potom ako bude možné z obsahu (elektronického) spisu preukázať obsah zápisníc o výsluchu umiestnenej, svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby obsahová (materiálna) náplň jeho rozhodnutia založila nielen jeho zrozumiteľnosť, ale aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť, tak aby bolo zrejmé, či umiestnenej v konaní boli zachované jej procesné práva.

12. Dovolací súd pre úplnosť uvádza, vzhľadom na skutočnosť, že zdravotnícke zariadenie podaním doručeným okresnému súdu 25. februára 2025 okresnému súdu oznámilo, že pacientka bola prepustená

do ambulantnej starostlivosti 31. januára 2025, nakoľko zanikol dôvod pre pokračovanie v hospitalizácii bez súhlasu pacientky, že bolo nevyhnutné dovolacím súdom rozhodnúť o tom, či v konaní nastala vady zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP vzhľadom na prípadnú potenciálnu žalobu umiestnenej v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). O trovách dovolacieho konania preto rozhodne odvolací súd.

14. Rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.